

Intervju med Arve Mathisen

Steinerpedagogikken - frihet i et krevende samfunn

av Eirik Svenke Solum,
trykket i *Alternativt Nettverk* nr. 3, 2000

Norge er det landet i verden med flest Steinerskoler pr. innbygger. Men fortsatt er det mange som ikke riktig vet hva disse skolene står for og inneholder. – Steinerskolen setter mennesket i sentrum. Skolefagene står ikke over eleven, de er inspiratorer og impulsgivere for barnas utvikling, sier Arve Mathisen ved Rudolf Steinerhøyskolen i Oslo.

Mange ser for seg en time i Steinerskolen som et virvar av malerkoster, tegnesaker, leire – og barn i fri utfoldelse. Klasserommet, som ser ut som et pilotprosjekt for frittenkende arkitekter uten fast arbeid, er kanskje forlatt til fordel for friluft og ringdans. Andre vet at Steinerskolen er en skole der orden og ryddighet verdsettes på lik linje med skapende frihet, at den er en skole for alle, hvor barna lærer alt norsk skolelovgivning ber om. Og at det offentlige skoleverket på mange områder har tatt etter Steinerskolen. Likevel har Steinerskolene en pedagogisk profil som i vårt samfunn står for en annerledes betoning, for eksempel at "hele mennesket" settes i fokus, og ved at "det kunstneriske forbinder tanke, følelse og vilje". I Norge har vi ca. tretti Steinerskoler, og omtrent femti ditto barnehager. Med andre ord; flest Steinerskoler per innbygger i verden. Det var Rudolf Steiner, antroposofiens grunnlegger, som skapte denne pedagogikken ut fra sitt arbeid med å forstå mennesket som både et jordisk og et åndelig vesen. Er Steinerskolen en antroposofiskole?

– En antroposofiskole er den *ikke*, svarer Arve Mathisen ved Rudolf Steinerhøyskolen i Oslo. Den er en skole for alle, uansett livssyn og eventuelle tanker om et spirituelt eksistensplan. Steinerskolen er et pedagogisk alternativ som bygger på en bestemt pedagogisk tenkning. Det er ikke meningen at man skal være "antroposof" for å kunne gå på Steinerskolen, eller for å kunne sende barna sine dit. Men det er nok en fordel med en viss aksept hos foreldrene for at det finnes noe egenartet og individuelt i deres barn, og at dette individuelle er barnets mest verdifulle ressurs dersom det får komme til utvikling på en riktig måte.

En bedre skole?

– *Hva bør man tenke igjennom når man skal vurdere om Steinerskolen er det rette for sitt barn? Mange tror kanskje at man må være spesielt kreativ for å trives der?*

– Der er en myte at Steinerskolen er en skole bare for spesielt kreative individualister. Det er den ikke. Du nevner ordet kreativitet, og da kan det være interessant å spørre seg hva vi legger i dette begrepet. Kreativitet blir ofte knyttet til en tradisjonell kunstnerisk virksomhet, mens på Steinerskolen ønsker vi at våre elever skal være kreative på mange plan. Når vi snakker om at hele mennesket skal komme til sin rett i undervisningen, mener vi naturligvis at også konkret faktalæring og en analytisk tenkning har sin plass blant skolens kreative utfordringer. På ungdomstrinnet er vi, for eksempel, opptatt av å utvikle en spennende naturfaglig pedagogikk basert på elevenes evne til iakttagelse og selvstendige dømmekraft. Det er mye å ta tak i på Steinerskolen for et interessert intellekt. Elevene utfordres ganske tidlig til selvstendig tenkning, samtidig med at de er kunstnerisk aktive. Det er nettopp mangfoldet vi tilstreber.

I Steinerskolen settes barnet i sentrum. Fagene står ikke "over barna", som noe de må strekke seg mot, og nå opp til. De gir barna en vei å gå, utfordringer hvor de kan lære å kjenne seg selv, og bli trygge på seg selv. Ta for eksempel grammatikken; der vil læreren legge vekt på slike ting som at i verbene, der kjenner du igjen handlingene, din *vilje*. I adjektivene, om noe er vakkert eller avskyelig, kjenner du igjen din *følelse*. I substantivene, tingenes navn og deres begrepsmessige sammenheng med alle andre ting, der finner du din *tenkning*. Slik vil Steinerskolen hele tiden legge vekt på en gjenkjennelse av det menneskelige. Også i det abstrakte. Dette bør foreldrene være innforstått med.

De som vurderer å la barna begynne på Steinerskolen, kan kontakte nærmeste Steinerskole og be om invitasjon til skolens informasjonsmøter. Det finnes også en ganske rikholdig litteratur om Steinerpedagogikken, og man kan abonnere på tidsskriftet Steinerskolen. Enkelte steder bør man melde barna inn så snart som mulig da det ellers kan være vanskelig å få plass.

– *Du mener at Steinerskolen er en bedre skole enn den offentlige?*

– Jeg tror på Steinerskolen, og er ikke i tvil om at jeg ville satt mine barn der. Men det ville ikke være riktig av meg å si om det ene er bedre enn det andre. Det kommer an på hvilken skole som er riktig for barnet. Jeg er helt åpen for at Steinerskolen kan være et galt valg for foreldre som har andre pedagogiske holdninger.

Skoledagen

– *Hva skiller hverdagen i en Steinerskole fra en skoledag i den offentlige skole?*

– Inndelingen av skoledagen vil nok oppleves veldig forskjellig. Hver dag begynner med en dobbelttime i et konsentrert tema. Temaet behandles over to til fem uker, før man begynner på noe nytt. Dette kaller vi periodeundervisning. Vanligvis begynner denne økten med musiske øvelser; sang, bevegelse, instrumentalspill eller resitasjon. Fremleggelsen av det faglige innholdet er nesten alltid preget av lærerens fortelling, og kun sjelden basert på lærebøker. Elevene skaper sine egne bøker, med referater, illustrasjoner og selvstendig bearbeidelse. Etterhvert som elevene blir eldre, legger vi vekt på at de også henter stoff fra andre kilder. I disse dobbelttimene settes det av god tid til elevenes egen bearbeidelse, enten ved at de beskjeftiger seg med utformingen av sine arbeidsbøker eller ved at de maler, modellerer eller uttrykker seg i andre materialer. Når denne første økten er over, kommer de såkalte øvelsesfagene. Vi gjør et skille mellom teoretiske fag, som best undervises i fordypende perioder, og øvelsesfagene som elevene møter regelmessig hver eneste uke. Noen fag gis både som perioder og som faste uketimer, for eksempel norsk og matematikk. Steinerskolen er nok mest kjent for sin betoning av kunst, men vi har også en stor bredde innenfor tradisjonelle håndverksmessige aktiviteter. De fleste Steinerskoler har gode verkstedsrom med muligheter for tekstil-, metall-, papir- og tre-arbeid. Hver dag inneholder således teori, øvelse, og kunstnerisk eller håndverksmessig utfoldelse.

Lærerens inspirasjon

– *Hva er det ved Steiners tenkning og antroposofien som gjør at den egner seg så godt i skoleverket?*

– Pedagogikk handler jo om å formidle norsk, matematikk, historie, geografi, skriving, lesing og musikk til konkrete barn. Antroposofien kommer til uttrykk ved at læreren bruker den til å fordype seg i fagene og i barnas individuelle egenart.

Antroposofien er ikke et undervisningsfag. Det er ikke slik at de som går på Steinerskolen skal bli

påvirket i retning av noe livssyn. Dette ville jo stride mot Steinerpedagogikkens grunnsyn om en oppdragelse til frihet. Antroposofien er tilstede som en inspirasjonskilde lærerne bruker i sitt arbeid. Antroposofi er ikke et filosofisk system, ingen lære og heller ikke basert på dogmer. Den kan bedre forstås som et forsøk på å utvide erkjennelsens vanlige grenser ved å beskjeftige seg med de store livsspørsmålene. Svarene på disse spørsmålene vil jo ikke foreligge i noen endelig form. Også sannheten er i utvikling, hver tid vil innebære nye svar. *Antropos* er gresk og betyr menneske, *sofi* betegner visdom. De som arbeider i Steinerskolen er opptatt av menneskets og menneskehetens mange gåter. Antroposofien er et instrument til fordypning i dette.

– *Hvordan inspirerer antroposofien?*

– Steinerskolen ble startet i 1919. I de neste 5 årene holdt Rudolf Steiner en rekke pedagogiske foredrag som er samlet i ca. 25 bind. Disse uttrykker hans pedagogiske tenkning. Da Steiner ble bedt om å skape et konsept for en ny skole, bygget han på hele sitt tidligere åndsverk. I dette finner man et storslagent forsøk på å beskrive mennesket. Her kan det spores tydelige linjer til fortiden blant annet ved Aristoteles, Platon og en rekke mysterietradisjoner fra ulike kulturer. Steiners verk er samtidig preget av en modernitet og en søken etter en vitenskapelig grunn. De siste tiårene har det tradisjonelle vitenskapsbegrepet blitt utsatt for tungtveiende kritikk, og mye tyder på at et utvidet vitenskapsbegrep etter hvert også vil kunne gi rom for Steiners tenkning også når han går utover det som er fysisk iakttagbart. Jeg opplever dette spørsmålet om vitenskapelighet som meget fruktbart, og mener at det er både inspirerende og nødvendig å bevege seg på grensen av hva som er mulig å fatte med en rasjonell tenkning. Kun gjennom å sprengre grenser er utvikling mulig.

Steiners beskrivelser av en oversanselig realitet bygger på iakttagelser som han forsøker å uttrykke med en vitenskapelig karakter. Et eksempel kan være et så grunnleggende spørsmål som «hva er forskjellen på et levende og et dødt menneske?». Steiner beskriver hvordan han – med sin oversanselige iakttagelsesevne – kan se selve livet i et menneske, en egenskap eller kraft vi har til felles med alt annet liv. Han går videre inn på hvordan en kommunikativ bevegelsesevne som mennesket har til felles med dyrene kan komme til uttrykk for en oversanselig opplevelsessevne. Og han mener å kunne se eksistensen av den individuelle kjernen i hvert menneske. En kvalitet som er unik for den enkelte. Disse fire eksistensnivåene – det fysiske, det levende, det sjelelige og det åndelige – utdyper han i sine siste leveår også i forhold til pedagogikken.

Steinerskolene kan sies å bygge på en utviklingspsykologisk pedagogikk. En Steinerpedagog vil i det minste lille barn se et helt menneske, med både en fortid og en fremtid. Pedagogens oppgave er å hjelpe barnet til en god utvikling i hver av livets faser. Hvis man sammenlikner Steinerpedagogikken med undervisningen i offentlig skole, så er Steinerskolen mer fokusert på de enkelte klassetrinnes egenart og oppgave. Og begrunnelser for alderstrinnes ulike pedagogiske utfordringer kan man blant annet finne ved å arbeide med antroposofien.

Utviklingstrinn

– Steinerpedagogikken er opptatt av at hver av barndommens livsfaser krever sin undervisningsform og sitt faglige innhold. Vanligvis forbinder man Steinerpedagogikken med de såkalte syvårsfasene, men dersom man går dypere inn i denne pedagogikken, vil man se at hvert enkelt skoleår har sin egenart knyttet til barnas modning. Det må betones at læreren ikke trer et alderstrinnsskjema ned over elevene. Undervisningen er alltid rettet mot konkrete barn i en konkret klasse. Inndelingen i perioder på syv år danner derfor kun en overordnet ramme for Steinerpedagogikken.

Den første fasen er den som ender med tannfellingene omkring syvårsalderen. Utviklingen disse første leveårene, påpeker Steiner, skjer best hvis barnet får utfolde seg i *bevegelse*. Vi legger derfor vekt på en rik og naturlig sanseerfaring. Erfaringer som barnet selv kan forvandle til lek. Lek ute og leker av naturmaterialer spiller her en vesentlig rolle. Moderne nevrofysiologi har pekt på bevegelsens og sansningens betydning i forhold til utviklingen av både legemlige og sjelelige egenskaper. Hvis man betoner den intellektuelle, abstrakte læringen for sterkt før syvårsalderen, da frarøver man barnet noe av dets mulighet til utvikling. Man fjerner en del av barndommens innhold. Å vente med det begrepsmessige og abstrakte, kan forsterke potensialet for nettopp slike evner på sikt.

Det abstrakte

– *Hvordan og når arbeider man med abstrakt kunnskap i Steinerskolen?*

– I andre klasse begynner den klassiske skolegangen. På Steinerskolen går seksåringene i førskolen. Syvåringene møter en undervisning som ennå er preget av barndommens mytiske bevissthet. Folkeeventyrene inntar en stor plass dette skoleåret, men gradvis kommer abstrakte elementer inn i undervisningen. Allerede innlæringen av tall-begrepene og tilknytningen av bokstavformene til deres akustiske motpart innebærer en begynnende abstrakt tenkning.

Ved tolvårsalderen, i syvende klasse, har undervisningen forvandlet seg så mye at det abstrakte er tilstede i rikt monn. Da kommer naturfagene med stor tyngde, men også en større betoning av tegnene i matematikken og av utviklingslinjene i historieundervisningen aktiverer elevenes mer abstrakte forståelsesferdigheter.

Man kan se den pedagogiske utviklingen som en langsom bevegelse fra det mytiske/billedlige med utgangspunkt i eventyr og naturbilder, til det abstrakte, logiske og naturvitenskapelige. På Steinerskolen er naturfagene først og fremst fenomenorienterte. Man begynner ikke med atomer og partikler. Man begynner med å iaktta lyd-, lys- og elektriske fenomener. Gjennom iakttakelsene og de spørsmålene som dukker opp, gjenoppdager eleven selv de naturlovene som hersker. Den tenkningen de da utvikler er basert på egen iakttagelse og erfaring, noe som vi mener er med på å bygge selvinnsikt og trygghet. Dette er bedre enn å måtte lære en modell-forståelse av et naturfenomen, uten å være skapende i selv å gjennomskue og forstå. Steinerpedagogikken ser det som en pedagogisk utfordring å la den abstrakte kunnskapen oppstå gjennom elevenes egen aktivitet, ved at de tenker selv, og ikke overtar abstraksjonene direkte fra læreren eller bøkene.

– *Jeg leste i tidsskriftet "Steinerskolen" at Steiner mente at det ikke var noen god idé å blande lek og læring i pedagogisk øyemed. At leken da ikke lengre er lek. Læring ved lek er svært vanlig i ordinær skole.*

– Det er vanskelig å skille de to begrepene. All lek kan være læring, eller i hvert fall forberedelse til læring. Barns opplevelser ute i naturen, når de klatrer i trær eller demmer opp bekker, gir et grunnlag for at de senere kan forstå naturfenomenene. På Steinerskolen er vi opptatt av at leken er verdifull i seg selv. Leken er selve barndommens naturlige virksomhet. Og vi mener at leken er mest kreativ og mest givende for barna når den får lov til å utvikle seg på sine egne premisser, uten skjulte læreoppgaver.

Leken er også viktig som en rytmisk avveksling til undervisningen i klasserommet; konsentrasjon og fri utfoldelse. Steiner hevder i et av sine pedagogiske foredrag at det ikke ville være noen god pedagogikk dersom læreren begynte å dosere om bergarter og naturlover når man var ute i skogen med barna.

Det frie mennesket

– *Individet i fokus heller enn å snike inn lærdom der det måtte være plass til det?*

– Steinerskolen har som sitt grunnprinsipp at læreren skal forsøke å se, respektere og fremme barnets egenart og utvikling. En utvikling til frihet. Læreren, samfunnet eller antroposofien ligger ikke som noen norm for hva barnet vil gjøre ut av sitt liv.

Steinerskolen er likevel ikke en ensidig individualistisk rettet skole. Den bygger i stor grad på felleserfaring og klassesituasjonen. En betoning av det sosiale. En teoretisk begavet elev, for eksempel, vil i mange situasjoner gjøre verdifulle erfaringer ved å måtte vente litt på de andre. En viktig sosial øvelse som vil komme godt med senere. Det kan være skadelig å la den enkelte utsettes for en ensidig dyrking av hans eller hennes talenter. For å fungere i vårt komplekse samfunn er det viktig å kombinere faglige eller kunstneriske ferdigheter med sosial allsidighet.

– *Er Steinerskolen i forandring slik som samfunnet ellers er det?*

– Ubetinget ja. All samfunnsendring har betydning for skolen. Selv om samfunnets innhold og form ikke er et ideal som barnet skal tilpasse seg, så er det likevel avgjørende at elevene kjenner sin tid og sitt samfunn så godt at de er fortrolige med det, kan arbeide i det, ja - kanskje forandre det. Jeg ville ønske for alle barn at de kommer ut av skolen, uansett pedagogikk, med en gnist av idealisme som gjør dem i stand til å påvirke samfunnet der det trengs.

– *Har Steinerskolen således endret seg mye?*

– På alle måter. De siste ti års teknologiske utvikling har hatt mye å si. Vi har sett to trender; mer lek og bevegelse – et forsøk på å ta opp i pedagogikken det som tidligere var de fleste barns naturlige fritidserfaringer. På den andre siden har det selvfølgelig kommet mer moderne teknologi og data-kunnskap inn i Steinerskolen. Faktisk har vi fått signaler fra vår nettleverandør om at lærere i Steinerskolen i større grad enn det som er vanlig i andre skoler, bruker data i arbeidet.

Steinerskolene kan nok ikke betraktes som et typisk teknologisk miljø, hvis noen skulle tro det. Men jeg tror det er viktig å møte de siste ti årenes utvikling på to måter; ved å ta teknologien mer bevisst inn i skolen, og ved å veie opp med en større menneskenærhet, flere naturopplevelser og en pedagogikk som vektlegger mange former for bevegelse.

Mye annet har også endret seg i Steinerskolene. Tidligere var det stort sett én lærer i klassen. Nå praktiseres det oftere et to-lærer-system. På den måten blir det større muligheter til å ta seg av den enkelte, samtidig som hele klassen undervises.

Samme basiskunnskap

– *Lærer man det samme i Steinerskolen som i ordinær skole?*

– Elevene får de samme basiskunnskaper. Det er en lovfestet rett for alle barn i Norge. De lærer naturligvis å lese, skrive, regne. De lærer historie, fysikk og kjemi. Steinerskolens læreplan inneholder en noe annen vektlegging enn den offentlige. Ulikheten ligger i fagenes fordeling i forhold til alderstrinnene, i en stor tverrfaglighet på Steinerskolen og i en metode som bevisst forsøker å gjøre læreryrket til en kunstutøvelse, en utøvelse av den subtile livskunst som man kan kalle

undervisningskunsten. Hvert år går det hundrevis av elever ut av Steinerskolen. Erfaringene viser at de klarer seg godt både i videre utdanning og i yrkeslivet. For noen år siden ble det her til lands gjort en undersøkelse blant tidligere Steinerskoleelever som viste meget positive resultater.

– *Dette skjer uten bruk av karaktersystem?*

– Uten tall- eller bokstavkarakterer, ja. Men vi har en meget arbeidskrevende evalueringsmåte som baserer seg på hyppig og god kontakt med foreldrene og på individuelt utformede *vitnesbyrd* der elevenes skolearbeid beskrives på en så menneskelig og objektiv måte som mulig. Her skriver læreren, i brev form, en beskrivelse og vurdering av elevens innsats, engasjement og ferdigheter. I de første årene til hjemmet, og senere til eleven selv. Ved inntak til videregående skole omregner Steinerskolen vitnesbyrdet til tallkarakterer, slik at elevene kan komme inn ut fra samme beregningsmåte som søkerne fra offentlige ungdomsskoler. Ved opptak til universiteter og høyskoler lages det ingen slik poengsum, der brukes Steinerskolens vitnesbyrd direkte. Da skjer opptaket på bakgrunn av dette dokumentet som altså verken inneholder bokstav- eller tallkoder.

Disiplin

– *Hva legger du i begreper som respekt og disiplin?*

– Det som blir det synlige resultat av et godt arbeidsmiljø og en varm medmenneskelighet blant alle aktørene i en skoleklasse; elever, lærere og foreldre. Dette er en utfordring i all skole. Ofte kan årsakene til uro i en klasse være av en slik art at selv den beste innsats fra alle parter kun fører til en liten bedring. Det er ikke bare i klasserommet at konflikter er vanskelige å løse. Her må læreren være aktiv på mange plan. Noen former for uro kan ikke løses ved pedagogisk innsikt alene. Ved siden av samarbeidet med foreldrene og kollegaene på skolen, er det ofte nødvendig at andre fagfolk trer støttende til.

Læreryrket er en meget sammensatt utfordring. Man må ha faglig og pedagogisk innsikt, en bevegelig fantasi og evnen til å iakttå for å utvikle et godt miljø på skolen. Den skapende læreren er et viktig utgangspunkt for dette.

Tidspress

– *Mange lærere i det offentlige klager over tidsmangel og pensumpress. Jeg synes det høres ut som om Steinerskolen legger opp til noe som er enda mer tidkrevende?*

– Jeg tror tidspress er et navn vi gir et svært dyptliggende problem. Det er ikke mange som klarer å "leve i nuet" på en god måte. Hvor lett er det ikke å vende oppmerksomheten mot det som skal komme, eller det som har vært? Skoledagene utfyller en stor del av barnas liv. Tiden der er verdifull, ikke bare som forberedelse, selve *nuet* har sin berettigelse. *En reise i uvirkelighetens verden* – kaller den svenske forfatteren Gunilla Granath den boken hun skrev etter å ha sittet et halv år på ungdomsskolebenken. Å få til en god bruk av tiden, er en stor utfordring for skolen. En dypere forståelse av selve tiden henger sammen med at det lineære tidsbegrepet bli erstattet med ideer om en rytmisk tid, en dynamisk tid, en tid som beveger seg mellom fortid og fremtid i et opplevbart, pulserende *nå*.

Jeg tror også den offentlige skole har gjort seg den erfaringen, i forbindelse med utarbeidelsen av den nye læreplanen, at en undervisning som er fokusert på ensidige læreprosesser, ikke spiller på lag

med tiden. Steinerskolen legger vekt på at fagkunnskapene kun er ett av mange tematiske innslag i en ideelt sett "pustende" skoledag. Det er nettopp ved spranget mellom konsentrasjon og bevegelse, matematikk og modellering, musikk og grammatikk at dypere sjikt av tidens vesen kan komme til uttrykk i pedagogikken. En *rytmisk* inndeling av skoledagen, med vekslingen mellom teori og fantasi, skaper grobunn for en god opplevelse av tiden, og gir samtidig en læringsøkonomi.

Skolebygget

– Har ikke Steinerskolen også en egen spesiell tradisjon for selve skolebygget?

– Steinerskolene har hatt evne til alternativ idéskapning på mange områder utenfor selve undervisningen: Skolebygget, skoleledelse, økonomiforvaltning, terapiarbeid, dyrkemeter i skolehagen, for å nevne noen. Skolehusene kan sies å være et bilde på en hel kultur. En arkitekt som tegner et Steinerskolebygg vil forsøke å skape et funksjonelt hus som gjennom form og farge understøtter skolens pedagogikk. Ofte er klasserommene tilpasset hvert alderstrinn. Et klasserom for småskolen har således andre farger, lysforhold og formmessige proporsjoner enn et rom tilpasset undervisningen i videregående skole. Et musikkroms arkitektur betoner klangopplevelse, en eurytmisal inspirerer til bevegelse. Slik kan rommet bli et kunstverk, og arkitekturen kan føye seg inn i en overordnet idé om pedagogikken som kunst.

Det offentlige bruker Steinerskoleideer

– Jeg synes det ser ut som om de offentlige skolene begynner å likne mer og mer på Steinerskolene. Er det riktig observert?

– Det tror jeg. I læreplanen for den offentlige skolen er det mange elementer som kan ha kommet dit gjennom Steinerskolene. For eksempel skal andreklassingene der høre eventyr hver dag. Både progresjonen i historieundervisningen og vektleggingen av prosjektbasert undervisning har mange likhetstrekk med Steinerpedagogikken. Statsråd Lilletun har ved flere anledninger takket Steinerskolens lærere for den verdifulle inspirasjonskilde de har vært for den offentlige skolen. Forskjellene er likevel vesentlige.

– En klassisk skolekritikk er at alle barn er forskjellige samtidig som de alle skal igjennom samme skolegang. Er det et paradoks også for Steinerskolen?

– Det er et paradoks. Det som gjør det til en spesielt krevende utfordring er at det i vårt samfunn vektlegges og kreves teoretiske kunnskaper med et høyt abstraksjonsnivå. Ofte går dette langt utover hva mange elever har ønske om og muligheter til å prestere. Teorifagene blir derfor et problem for store elevgrupper som utsettes for et urimelig prestasjonspress. Jeg ønsker meg en skole som ikke skaper tapere.

Også i Steinerskolen er det en overvekt av teorifag. Dette henger sammen med skolens rolle i samfunnet, og kan nok først virkelig endres gjennom en generell holdningsforandring i forhold til hva som er skolens oppgave.

Global utbredelse

– *En utfordring for skolevesenet, i alle fall i byene, er det faktum at stadig flere etniske grupper og kulturer skal forenes i klasserommet. Er Steinerpedagogikken så pass "universell" at den passer for alle kulturer?*

– Det er klart at Steinerskolen har sin opprinnelse i en bestemt kultur, ved det at den har oppstått i Europa og i vår tid. Men Steinerskolene er ikke forpliktet overfor religiøse eller politiske "konfesjoner", og de har vist seg å være både frodige og levedyktige i andre kulturer. Det finnes Steinerpedagogikk på steppene i Mongolia og for svært fattige barn i El Salvador. Det finnes Steinerskoler i "townships" i Sør-Afrika, i India, i Japan, i fattige storbyer som St. Petersburg og Moskva. I Sør-Afrika tillot Steinerskolene allerede under apartheid-regimet at fargede og hvite barn gikk i samme klasse.

Steinerpedagogikken er jo på ingen måte bundet til Europas historie eller mytologi. Den kan lett ta opp lokale mytiske, kulturelle og håndverksmessige tradisjoner. En fordel er det også at pedagogikken ikke er avhengig av tekniske hjelpemidler, men leger vekt på hva menneskene kan gjøre ut fra seg selv.

– *Er det en dramatisk avgjørelse, eller er stor omstilling, å bestemme seg for å sende den håpefulle til en Steinerskole, framfor til den offentlige skolen?*

– Mange velger å begynne i en Steinerbarnehage. Der kan man bli kjent med denne kulturen og få tid til å sette seg inn i hva pedagogikken står for. På bakgrunn av erfaringene der kan foreldrene lettere avgjøre om de vil fortsette videre til Steinerskolen. Beslutningen om å la barna gå på Steinerskolen bunnar som regel i et ønske om at barnet skal bli møtt med nettopp den holdningen som Steinerskolene står for: menneskenærhet, engasjement og respekt for individet.

Jeg tror at de fleste vil føle seg fortrolig med Steinerskolens egenart. Men det er en annen faktor ved et skolevalg som foreldrene også bør tenke igjennom. Det finnes fortsatt relativt få Steinerskoler her i landet, og for mange vil det innebære at barna må reise et stykke for å komme til skolen. Da vil barnet ikke gå på skolen sammen med de andre i nærmiljøet. Jeg kjenner foreldre som har valgt å flytte i naturlig nærhet til en Steinerskole nettopp fordi de vil at barna skal ha kort skolevei. Andre reiser lengre for å komme til skolen og er likevel tilfredse med sitt skolevalg.

Til slutt vil jeg si at i en kultur som mer og mer preges av teknologi, på godt og ondt, ser vi det som vår oppgave å forberede barna på et moderne voksenliv gjennom en skole med forsterket nærhet, tydeligere sanselighet og klarere fokusering på selve menneskets kjerne. Vi ønsker å la et frodigere liv gro frem, avslutter Arve Mathisen.